

Den norske arbeidslivskulturen

KULTURELLE OG SOSIALE TREKK

Hei, og velkommen tilbake til tredje film om den norske arbeidslivskulturen.

I dag skal jeg snakke om de kulturelle og sosiale trekkene i arbeidslivet.

I Norge har vi i prinsippet full likestilling mellom kjønnene.

Med det mener vi at kvinner og menn skal ha like rettigheter og muligheter, og samme lønnsvilkår.

Både kvinner og menn kan være ledere. Det er viktig å ha samme respekt for begge kjønn.

I arbeidslivet er det en flat struktur, som betyr at ledere og arbeidere løser oppgaver og utfordringer med et ganske likt utgangspunkt.

Involvering og problemløsning er forventet av alle.

Beslutningsprosessene er hierarkiske.

Arbeidsgivere forventer ofte at arbeidstakeren jobber selvstendig med utgangspunkt i verdiene og oppgavene på arbeidsplassen. Det kan i mange sammenheng være vanskelig å forstå hva som er verdiene og oppgavene på akkurat din arbeidsplass.

Hvis det er noe du lurer på så er det bare å spør en kollega eller leder.

Noen kulturtrekk kommer fra lovverket.

Det som er lovlig og ulovlig påvirker enighet og samarbeid i forhold til moral.

Noen eksempler kan være:

Korrupsjon og underslag som er ulovlig.

Forskjellsbehandling på grunnlag av etnisitet, kjønn eller legning er ulovlig.

Trakassering er ulovlig.

Det er ulovlig å nyte alkohol i arbeidstiden.

På norske arbeidsplasser så hjelper vi hverandre med større og mindre oppgaver.

Det kan være både formelle oppgaver som f.eks utfordringer i et prosjekt hvor kanskje din kompetanse er avgjørende for at andre lykkes.

Da hjelper du til med det, og så er det du som får hjelp neste gang du trenger noen med kompetanse du ikke har.

Det kan og gjelde små oppgaver som f.eks at alle sørger for at det er hyggelig og trivelig rundt oss. Hvis noen ber deg om å sette på en kaffe til et møte, eller flytte på noen stoler eller annet som du kanskje mener er under din verdighet, så bør du likevel gjøre det, for du blir respektert for å være hjelpsom og ikke ta deg selv så høytidelig.

Som arbeidstaker har man formelle forpliktelser. Medarbeideren jobber for lønn. Lederen på sin side har formell autoritet. Lover og regler forventes å overholdes.

I tillegg er det forventninger til sosial deltakelse, dette er vanligvis uskrevne forventninger. Hvor mye sosial omgang man har er forskjellig mellom arbeidsplassene. Man viser menneskelige og faglige kvaliteter gjennom måten man er på som arbeidstaker.

Å bidra til et godt sosialt miljø ved å være positiv, støttende og ærlig bygger som regel tillit. Å være interessert i hva de andre gjør og hvordan man selv kan bidra til at oppgavene lykkes er ofte positivt.

Arbeidsplassen kan være et sted å utvikle sosialt nettverk. Det sosiale er viktig for å føle trygghet, mening og tilhørighet og for å bli en del av det norske samfunnet.

Gjennom nettverket kan man finne nye venner, bli med på aktiviteter, bli kjent med kultur og tradisjoner og dyrke interesser.

Nordmenn møtes og er sosiale sammen gjennom felles interesser. Som f.eks barnas fritidsaktiviteter, felles interesse for kunst og kultur, fritidsaktiviteter som fotball, skigåing, turgåing med mer.

Hvis du får anledning til det, så tilby deg å hjelpe til med dugnader, og oppgaver som pleier å være på fritiden.

I dag har jeg snakket om de kulturelle og sosiale trekkene i arbeidslivet. At vi har full likestilling i Norge, og at arbeidsplassen er en viktig arena for å bygge sosiale og profesjonelle nettverk. Har du lyst å lære mer om dette temaet kan du diskutere med kollegaer, venner eller familie om:

Hvilke erfaringer dere har med kulturelle og sosiale trekk ved arbeidslivet i Norge?

Hva opplever dere er forskjellen mellom menn og kvinner?

Snakker dere norsk på arbeidsplassen?

Hvorfor er det viktig å delta i sosiale sammenhenger?

Er det utfordringer med å samarbeide med andre på arbeidsplassen?

Du kan lese mer på disse linkene:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2013-06-21-59>

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Odelstinget/2008-2009/inno-200809-073/5/>

Den norske arbeidslivskulturen

ORDBOK

A

- akseptert** godkjent, godtatt
- anmeldt** den som har gjort noe ulovlig vil bli rapportert til politiet
- arbeidsgivere** ansvarlig person på jobb, den som bestemmer på vegne av eier av bedriften
- arbeidstakere** ansatt, lønsmottaker, arbeider
- arrangement** aktivitet, festlighet, noe vi gjør sammen med andre for å ha det kjekt sammen
- autoritet** myndighet, rett til å bestemme

B

- bankvesenet** bank og de som jobber i bank
- beslutninger** avgjørelse, bestemmelse
- beslutningsprosessene** veien fram til en avgjørelse er tatt/gjort

D

- definerer** avgrense, avklare, beskrive
- demokratiske regler** rettferdige regler som vi er blitt enige om på en felles og folkelig måte
- derimot** i motsetning til
- diskutere** snakke om ting
- domstolene** de som utøver lov og rett i samfunnet, der hvor dommer blir avsagt

dyrke interesser gjøre ting vi synes er kjekt, gjerne på fritiden

E

eierskap å eie noe, eller føle at du hører til noe eller noen

etnisitet betegner felles særtrekk ved en gruppe mennesker som identifiserer gruppen som et folk
Fellestrekkene gir seg uttrykk i språk, kultur, musikk, verdier, kunst, praksis, litteratur, familieliv, religion, ritualer, mat, navneskikker, offentlig liv og materiell kultur.

F

forankring følt eierskap eller tilhørighet

forhandler/forhandlinger har flere betydninger. Det sentrale i begrepet er at forhandlinger er en form for utveksling av meninger om hvordan deltakerne i forhandlingene skal forholde seg etter at forhandlingene er avsluttet. Forhandlinger kan føre til enighet og en felles beslutning, så som en avtale.

formelle opptrer forsiktig og presenterer saker på en korrekt og nøytral måte

formelle forpliktelser plikter du har ut fra konkrete bestemmelser og retningslinjer

forskjellsbehandling personer med samme forutsetninger blir behandlet ulikt innen forskjellige områder

førerkort skriftlig tillatelse av offentlig myndighet til å føre motorvogn

G

gjengjeld vise takknemlighet og motytelse for noe man har satt pris på

gjennomføre fullføre en arbeidsoppgave eller instruks som man har påtatt seg

grunnleggende forutsetningen bestemmelser og tiltak som må være med for at noe skal la

seg gjennomføre

går over streken kan være direkte brudd på lover og bestemmelser, men også å tolke en bestemmelse slik at den er tilpasset sin egen mening

H

helsetilbud den hjelp og støtte som du har krav på når du rammes av fysisk og psykisk sykdom

hierarkiske i denne sammenheng er det nok mer tenkt på en organisasjonsform hvor avstand mellom topp og bunn kan bli stor

høytidelig en begivenhet som kan bære preg av en seremoni, noe som vil kunne gi positive minner, gjøre noe ekstra positivt ut av en situasjon

I

individualisme der hvor enkeltmennesket settes i fokus og skal kunne stå på egne ben, kan ha både positive og negative følger

inkluderende å være imøtekommende, interessert og vennlig mot andre mennesker, vise respekt for de, og det som er ukjent

instruksen fremgangsmåten, beskrivelse av hvordan noe skal utføres, eller hva som skal utføres

involvering engasjering, når mennesker deltar og bidrar i en aktivitet

K

kompetanse kunnskap, evner og ferdigheter

korrupsjon svindle, få tak i penger, varer eller tjenester med ulovlige metoder

kulturtrekk noe som er typisk for en menneskegruppe

L

- legning** beskriver om en person tiltrekkes eget kjønn og har homofil legning, eller om personen tiltrekkes motsatt kjønn og har heterofil legning
- likeverd** alle menneskene har like stor verdi
- lovregulert samfunn** innbyggerne må forholde seg til, og får beskyttelse av hva som er gjeldende rettspraksis, regulerer offentlig vedtatte retter og plikter i samfunnet
- lovverket** formelt vedtatte lover, og forskrifter
- lønnsforhandlinger** samtale hvor arbeidsgiver og arbeidstaker møtes for å bli enighet om hva som er akseptabel betaling for arbeidet
- lønnsvilkår** betingelser, forutsetninger

M

- medbestemmelse** mulighet til å ha innflytelse på arbeidssituasjonen
- myndighetene** ofte definert med de tre statlige myndighetene- lovgivende, utøvende og dømmende makt. Men vi tenker og gjerne på stat og kommune

N

- nettverket** personer du kjenner, personer du har truffet i ulike sammenheng og av ulik varighet
- nysgjerrighet** å være positiv undrene og interessert, spørre og undersøke, finne ut av ting, har lyst å vite og å lære

O

- observere** å motta kunnskap om omverdenen gjennom sansene eller av registrerte data
- omstille seg** å kunne tilpasse seg en rekke typer endringer i arbeidslivet

oppdagelsesreise å se ting med nye øyne
overholdes oppfylle, rette seg etter, adlyde

P

pensjon en betegnelse for en rekke offentlige og private ytelser som har til felles at de skal gi en kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt eller mangel på slik inntekt enten ved varig yrkeshemmende sykdom (uførepensjon) eller ved oppnådd avtalt alder (alderspensjon)

pensjonsordningene begrep brukt i innskuddspensjonsloven og foretakspensjonsloven om en avtale om rettslige og organisatoriske forhold mellom de tre juridiske personene foretaket, arbeidstakeren (medlemmet) og pensjonsinnretningen (pensjonsleverandøren). En pensjonsordning er således ikke i seg selv en juridisk person, men en avtale.

pensjonsrettigheter hvor mye pensjon du har krav på når du blir pensjonist

praktiseres hvordan ting blir gjennomført i det daglige, bruke, anvende, sette ut i livet

problemløsning analysere og omforme et problem, løse det og vurdere gyldigheten

R

relevante som angår saken

representant en person som er valgt eller utpekt av en gruppe mennesker til å tale for gruppen i en offisiell sammenheng

rettferdighet et begrep som står sentralt i all moral, rettsorden og religion, så vel som dagliglivet.

Det finnes ikke noen allmenngyldig definisjon av begrepet, og det finnes et mangfold av teorier og definisjoner av hva som er rettferdig innen skjønnlitteratur, filosofi, politikk, teologi og antropologi.

S

- samferdsel** betegnelse på de næringer som driver med ervervsmessig transport av personer eller gods. De viktigste deler av samferdselen er landtransport – jernbane og veitransport, sjøtransport – utenriks- og kystfart m.v. og lufttransport
- småprat** hvor samtaleemnet ikke nødvendigvis er det viktige, men men hvor fellesskapet, relasjonen, samværet og kontakten eller kontaktsøkningen mellom de samtalende partene er selve funksjonen og hensikten med samtalen
- solidaritet** følelse av samhørighet og samhold mellom individer eller grupper
- sosial deltakelse** sosial støtte, sosiale nettverk, sosiale bånd, ressurser, tillit, trygghet, deltakelse
- sosial omgang** holde noen med selskap, gruppe av mennesker. Vi må lære å forholde oss til andre mennesker og deres meninger.
- sosiale sammenhenger** for eksempel når du er hjemme, i vennegjengen på skolen eller møter nye folk forandrer du oppførsel hele tiden etter de normene og "reglene" som gjelder i de ulike situasjonene. For å klare å være i ulike sosiale sammenhenger må vi alle lære å forholde oss til andre mennesker og deres meninger. Uansett om du er enig eller ikke.
- staten** et sett institusjoner som innehar autoritet til å lage regler som styrer folket i ett eller flere samfunn og har indre og ytre suverenitet over et bestemt territorium
- straffeforfulgt** selve prosessen fra du har gjort noe galt (eller blir tatt for det) og frem til du starter soning
- svangerskapspermisjon** svangerskapspermisjon/svangerskapspenget får du i svangerskapet, når vi skal ha permisjon med barnet tre uker før og månedene etter fødselen, kalles dette foreldrepenger/foreldrepermisjon

T

- tilhørighet** opplevelsen av å ha et visst antall vedvarende, positive og betydningsfulle relasjoner til andre mennesker
- tillitsbaserte** tillitsbasert styring, at man sørger for at ledere og medarbeidere forstår formålet med de politiske retningslinjer og prioriteringer og deretter tar sjansen på å stole på lederne og medarbeidernes kompetanse og motivasjon til å gjøre en best mulig jobb
- trakassering** å forulempe, ergre eller plage. Kan ha en rekke forskjellige former. I juridisk sammenheng i Norge er trakassering definert som «handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende» og er forbudt når det finner sted på grunnlag av «etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn»
- trepartsamarbeid** samarbeidet mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og staten

V

- velferdssystemet og demokratiet** trygdesystemet, alderstrygd og folketrygden
Staten bruker betydelige ressurser for at alle skal ha velferd og en viss levestandard.
- verdighet** iboende verdighet i kraft av å være menneske
Menneskerettighetene - altså hvordan vi har krav på å bli behandlet. Opplevelsen av verdighet som påvirkes av hvordan vi er mot hverandre - altså hva vi selv kan gjøre for å styrke egen og andres verdighet.

Å

- åpenhet** full fortrolighet, åpent og transparent utad